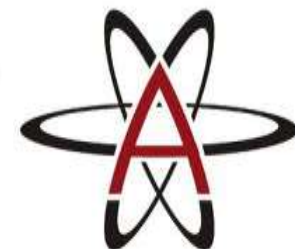

Kim są polscy niewierzący?

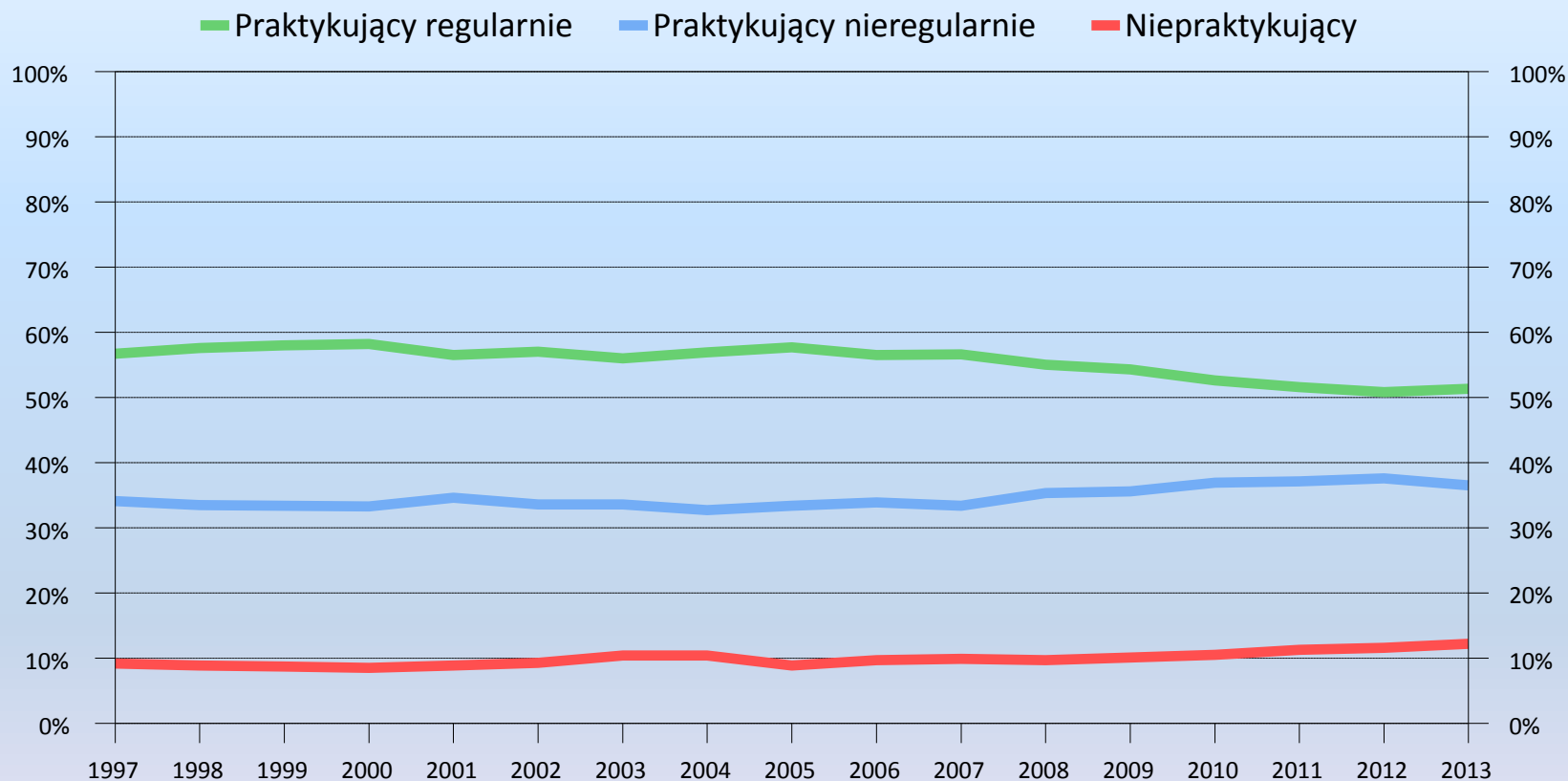
dr Rafał Boguszewski
CBOS/SGGW

XV Ogólnopolski Zjazd Polskiego Towarzystwa Socjologicznego "Co po kryzysie?"
Szczecin: 11- 14 września 2013

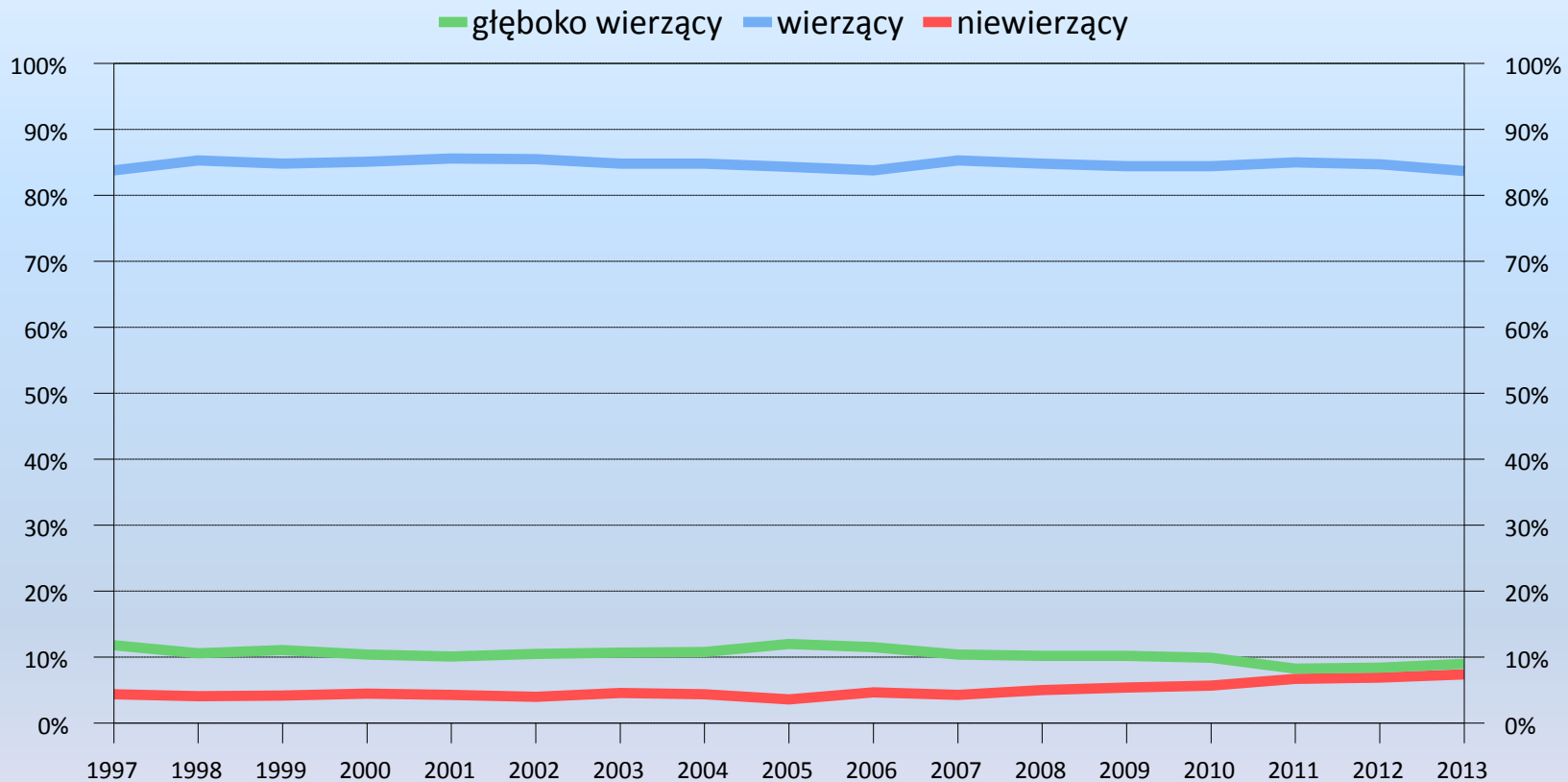
Przemiany religijności w Polsce – trendy

1. Deklaracje praktyk religijnych

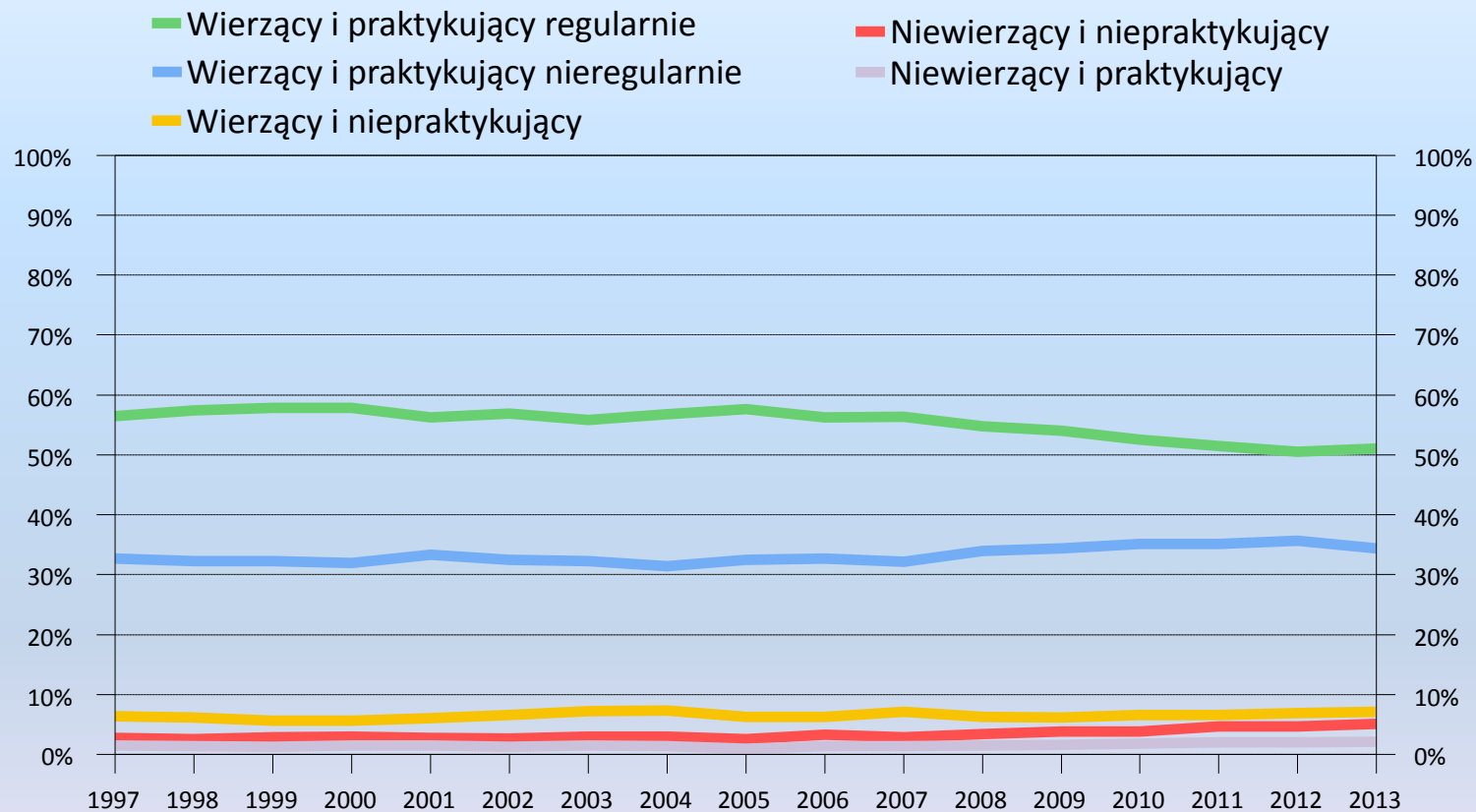
Źródło: CBOS - na podstawie zagregowanych danych z lat 1997-2013

2. Deklaracje wiary

Źródło: CBOS - na podstawie zagregowanych danych z lat 1997-2013

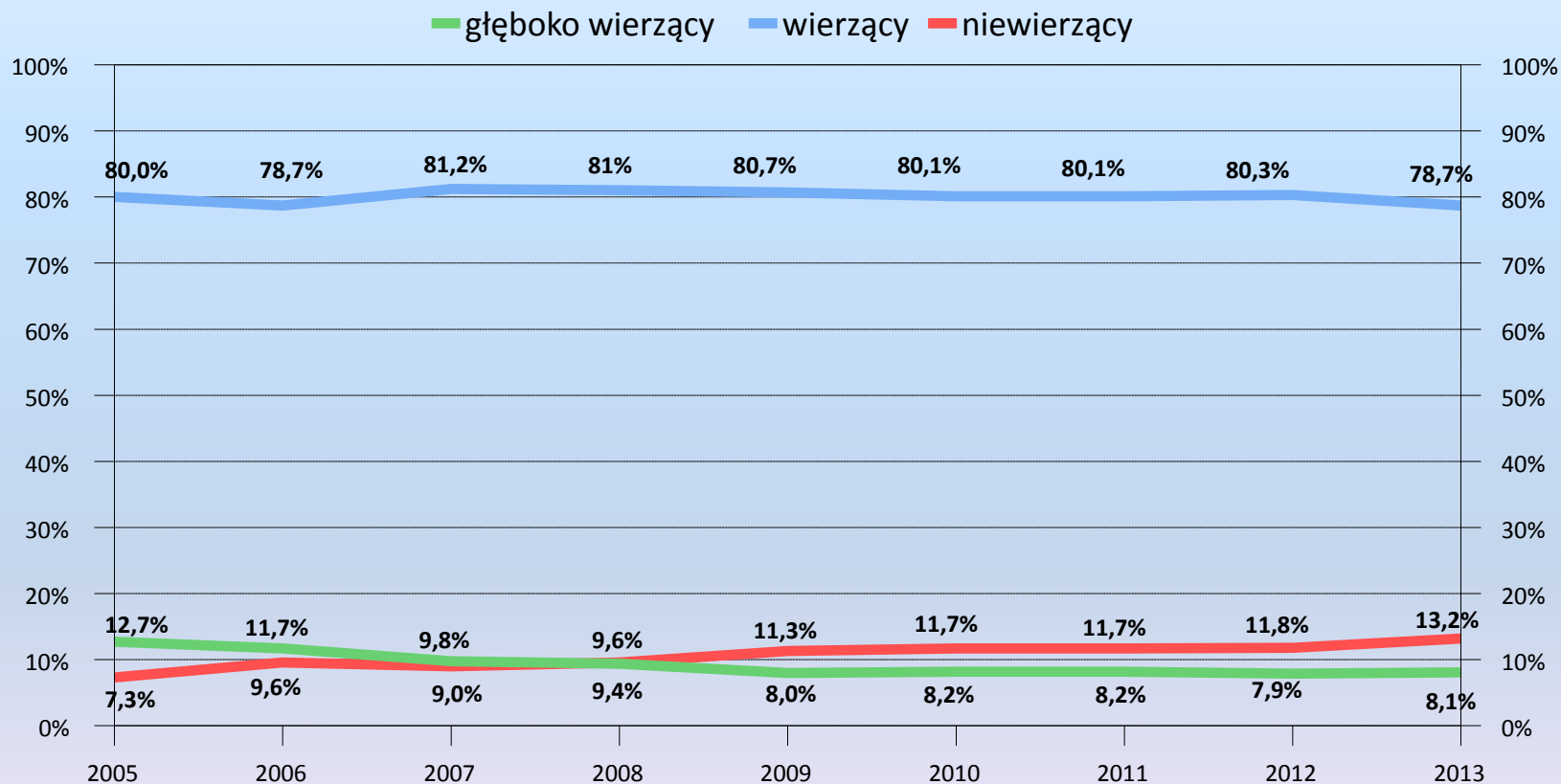
3. Wiara i praktyki

Źródło: CBOS - na podstawie zagregowanych danych z lat 1997-2013

4. Deklaracje wiary w wybranych grupach socjodemograficznych

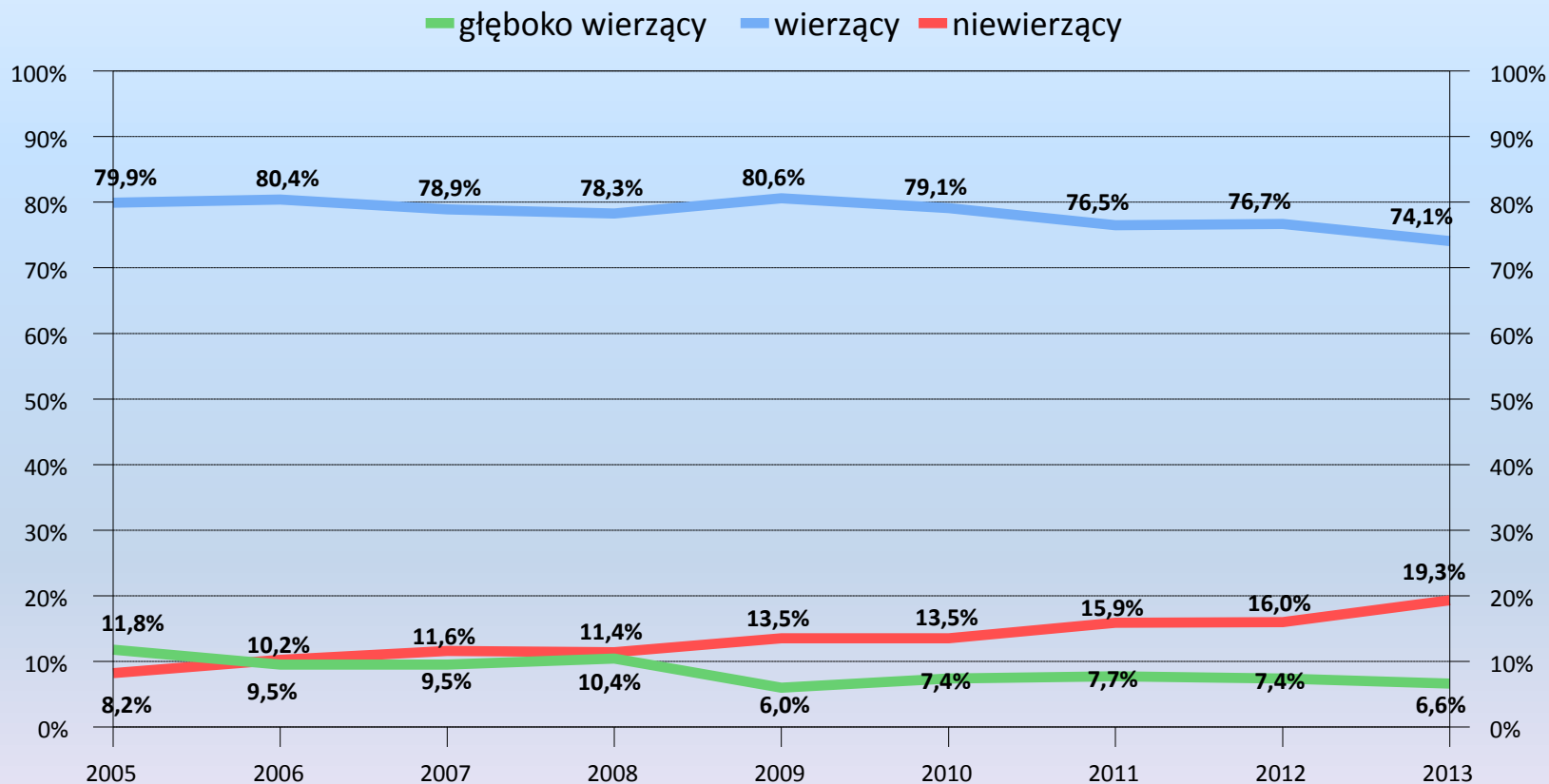
a) OSOBY Z WYŻSZYM WYKSZTAŁCENIEM

Źródło: CBOS - na podstawie zagregowanych danych z lat 2005-2013

4. Deklaracje wiary w wybranych grupach socjodemograficznych

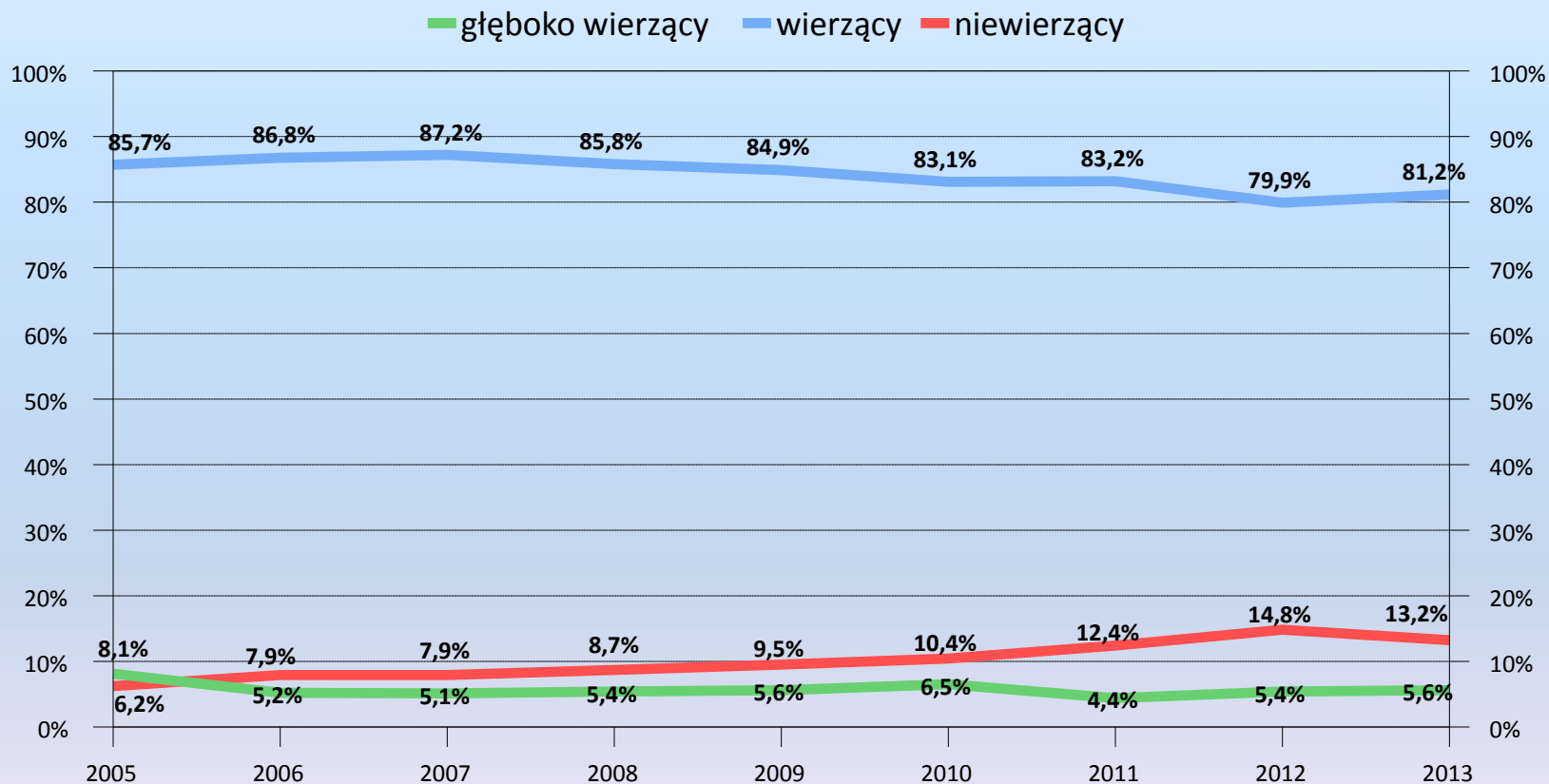
b) MIESZKAŃCY MIAST LICZĄCYCH POWYŻEJ 500 TYS. LUDNOŚCI

Źródło: CBOS - na podstawie zagregowanych danych z lat 2005-2013

4. Deklaracje wiary w wybranych grupach socjodemograficznych

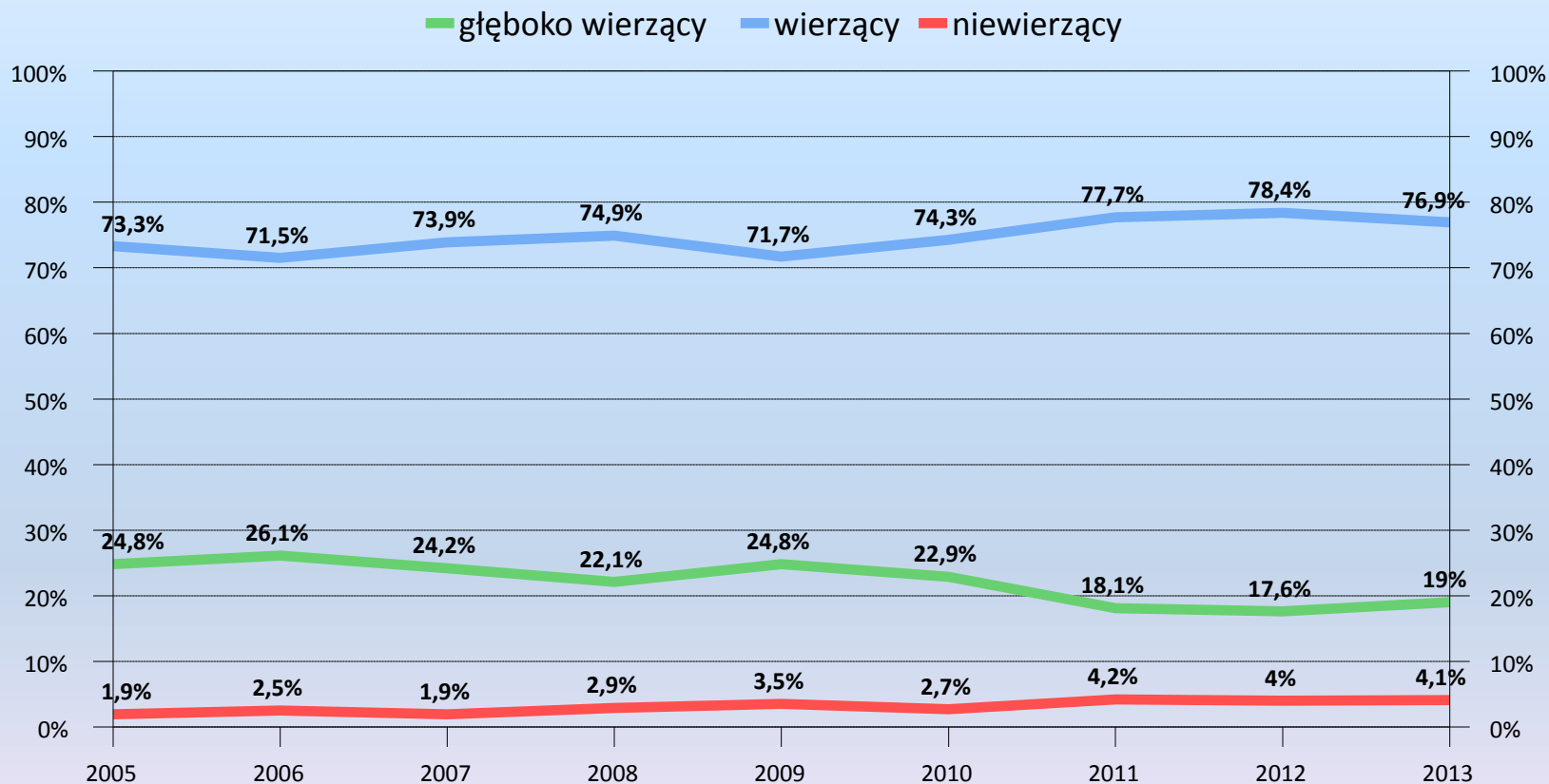
c) OSOBY W WIEKU OD 18 DO 24 LAT

Źródło: CBOS - na podstawie zagregowanych danych z lat 2005-2013

4. Deklaracje wiary w wybranych grupach socjodemograficznych

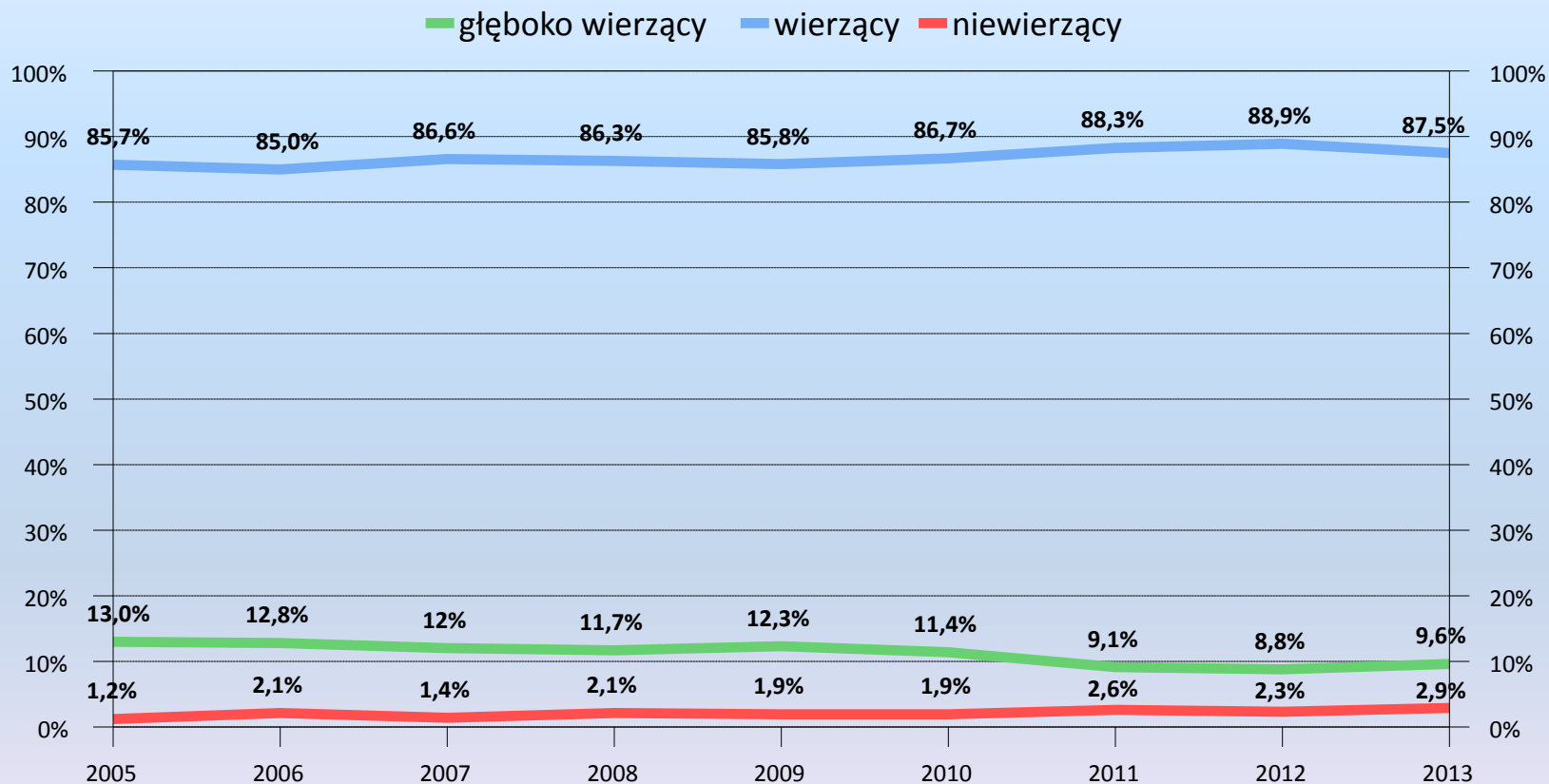
d) OSOBY W WIEKU 65+

Źródło: CBOS - na podstawie zagregowanych danych z lat 2005-2013

4. Deklaracje wiary w wybranych grupach socjodemograficznych

e) MIESZKAŃCY WSI

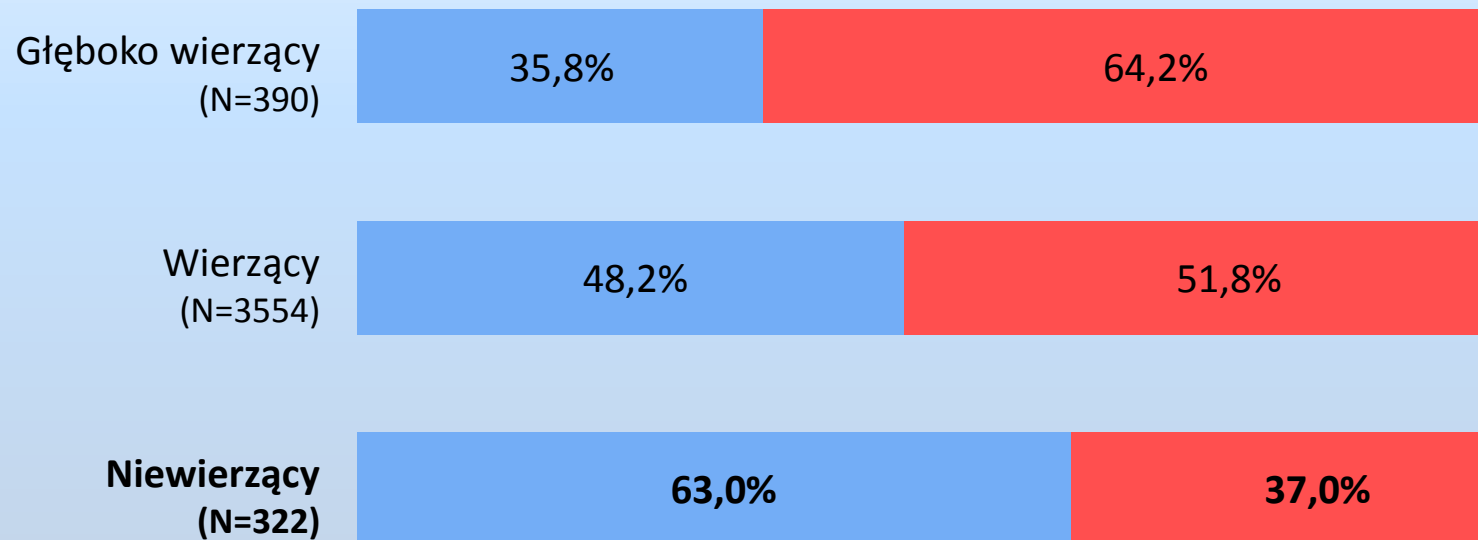
Źródło: CBOS - na podstawie zagregowanych danych z lat 2005-2013

Kim są polscy niewierzący?

- charakterystyka socjodemograficzna**

PŁEĆ

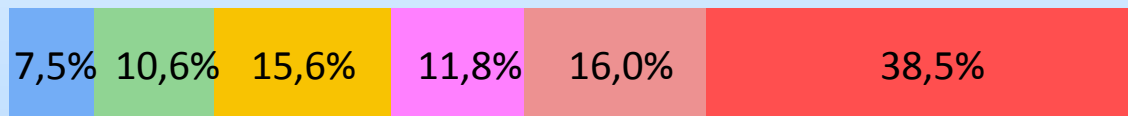
■ Mężczyzna ■ Kobieta

WIEK

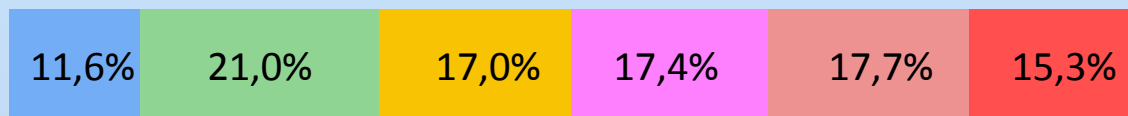
18-24 lata 25-34 35-44 45-54 55-64 65 lat i więcej

Głęboko wierzący
(N=390)

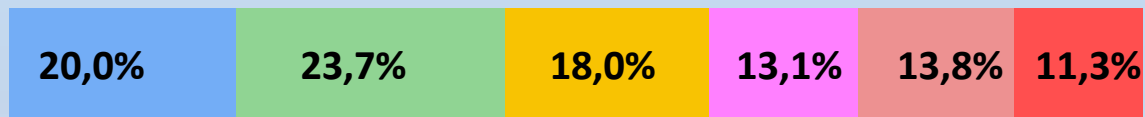
Średnia
wieku:
55,5

Wierzący
(N=3554)

Średnia
wieku:
45,9

Niewierzący
(N=322)

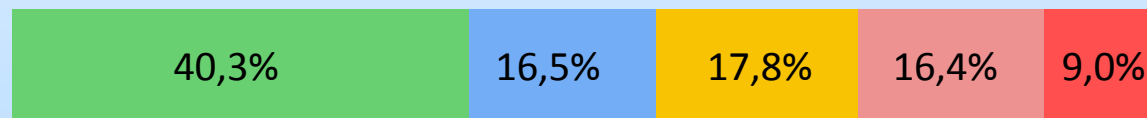

Średnia
wieku:
41,2

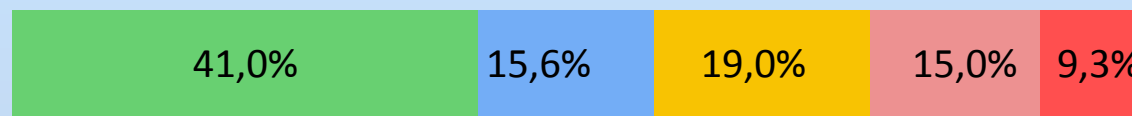
MIEJSCE ZAMIESZKANIA

■ Wieś ■ Miasto do 19 999 ■ 20 000 - 99 999 ■ 100 000 - 499 999 ■ 500 000 i więcej mieszk.

Głęboko wierzący
(N=390)

Wierzący
(N=3554)

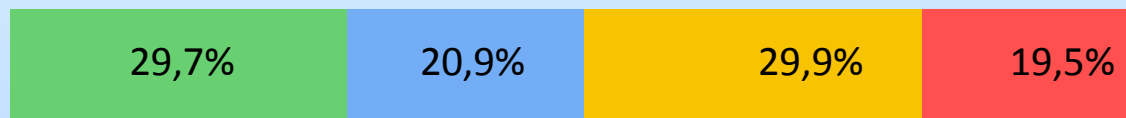
Niewierzący
(N=322)

WYKSZTAŁCENIE

■ Podstawowe ■ Zasadnicze zawodowe ■ Średnie ■ Wyższe

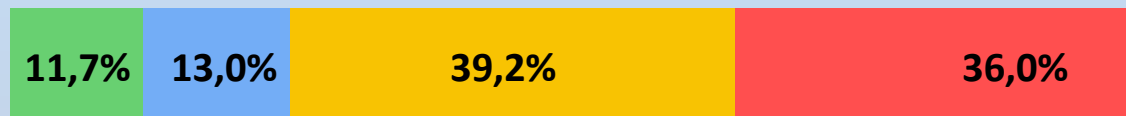
Głęboko wierzący
(N=390)

Wierzący
(N=3554)

Niewierzący
(N=322)

DOCHODY W GOSPODARSTWIE DOMOWYM

	Głęboko wierzący	Wierzący	Niewierzący
	w procentach		
Do 500 zł	15,9	21,2	8,6
501-750	14,9	15,4	14,4
751-1000	23,1	19,8	14,1
1001-1500	24,9	21,7	18,9
Powyżej 1500 zł	21,1	21,9	48,0
Średni dochód na osobę netto:	1341 zł	1241 zł	1913 zł
Przeciętne zarobki respondenta netto:	1733 zł	1812 zł	2636 zł

OCENA WŁASNYCH WARUNKÓW MATERIALNYCH

■ Złe ■ Średnie ■ Dobre

Głęboko wierzący
(N=390)

Wierzący
(N=3554)

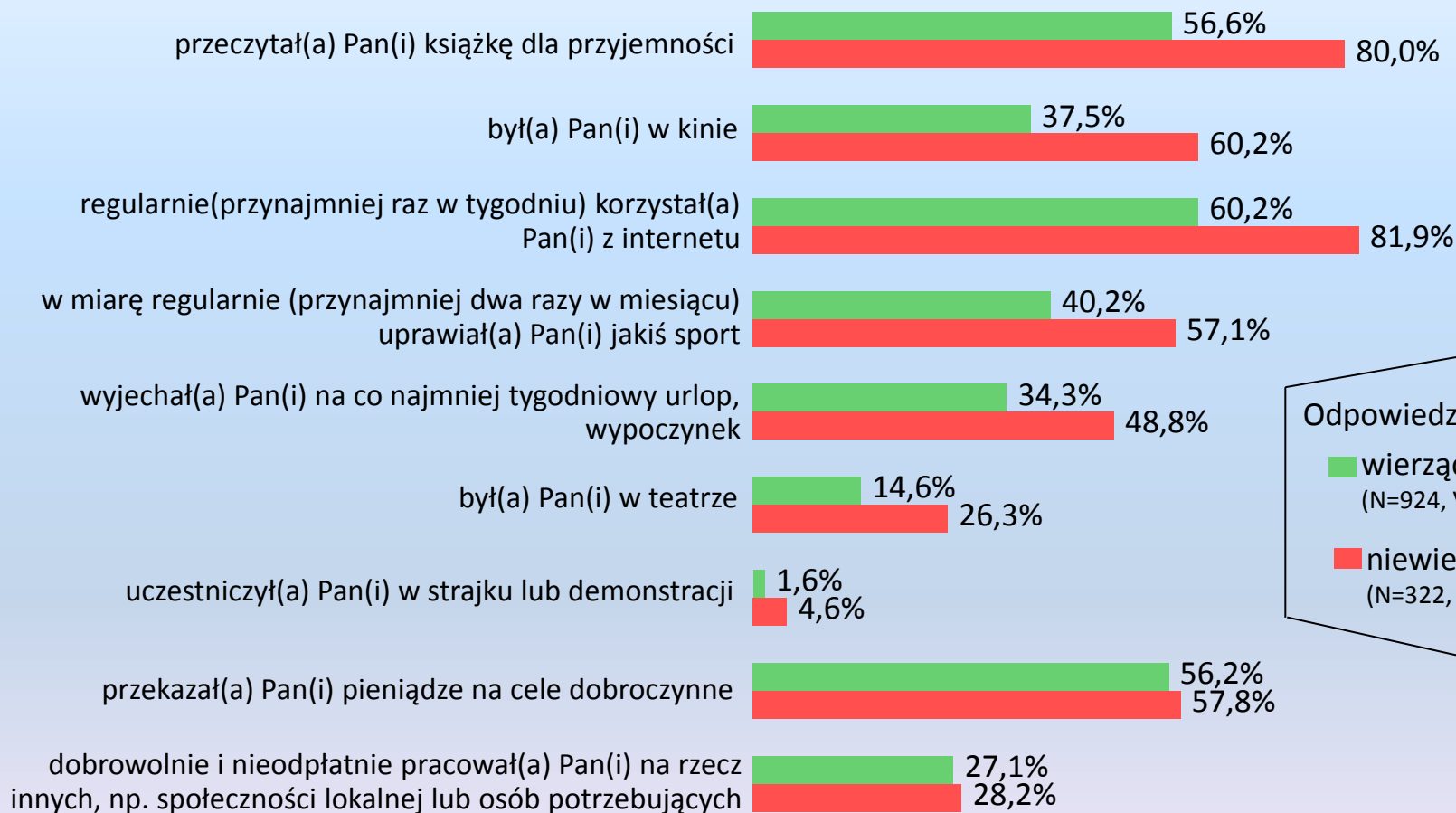

Niewierzący
(N=322)

Jak żyją?

Czy w ciągu ostatnich 12 miesięcy:

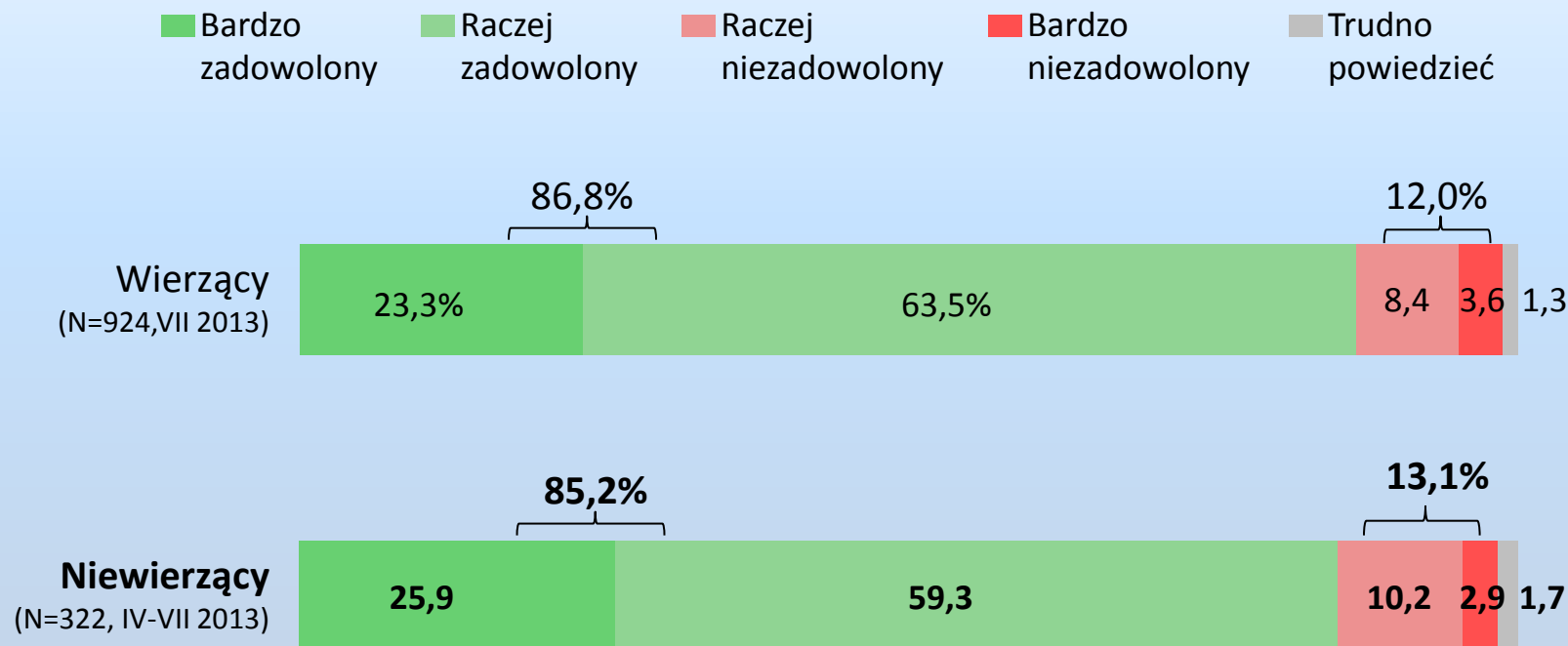

Odpowiedzi twierdzące:

■ wierzących
(N=924, VII 2013)

■ niewierzących
(N=322, IV-VII 2013)

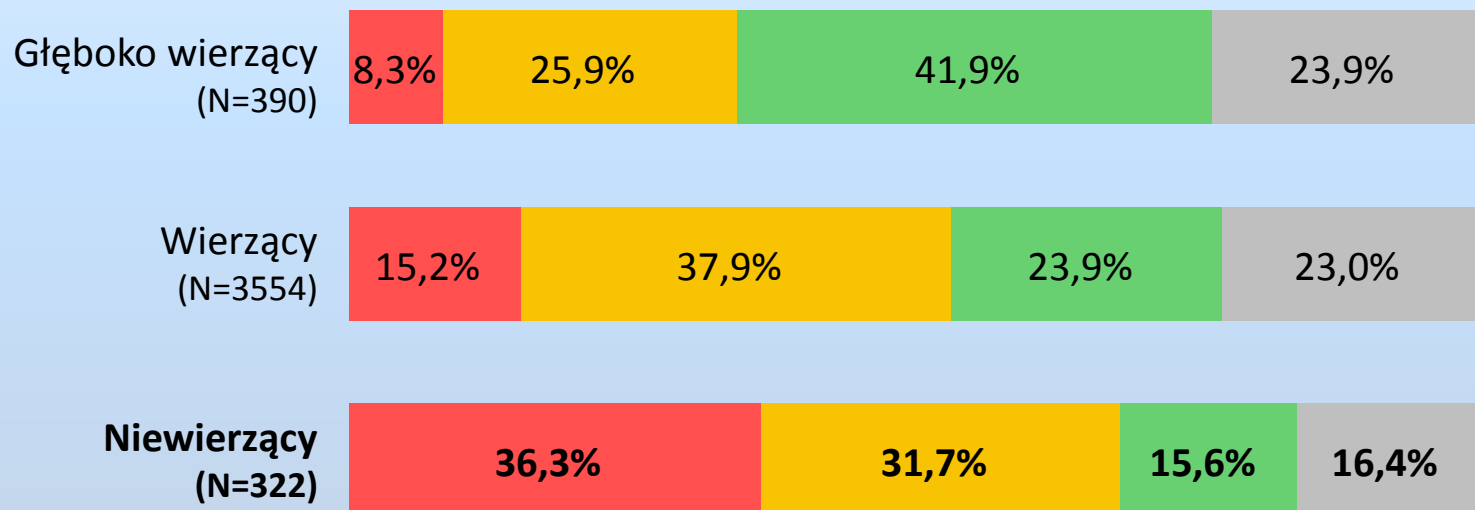
Czy, generalnie rzecz biorąc, jest Pan(i) zadowolony(a) ze swojego życia?

Jakie mają poglądy?

Poglądy polityczne

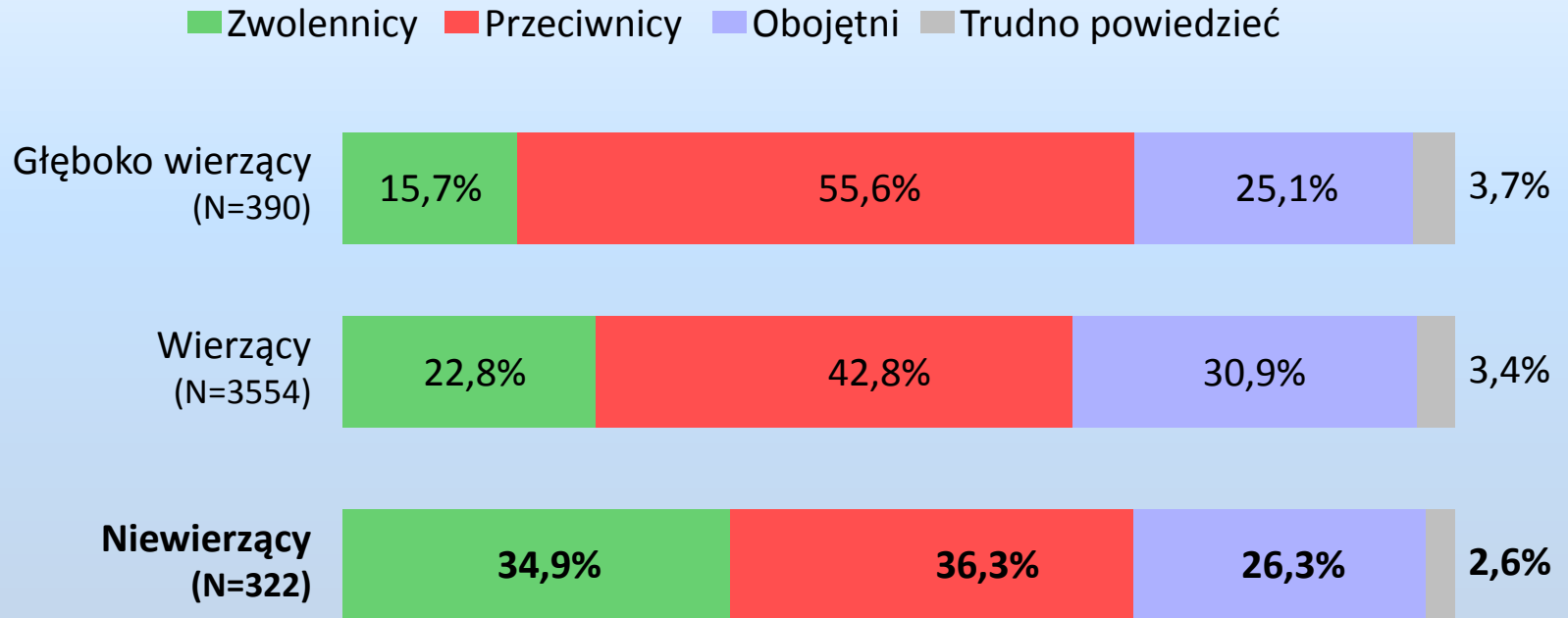
■ Lewica ■ Centrum ■ Prawica ■ Trudno powiedzieć

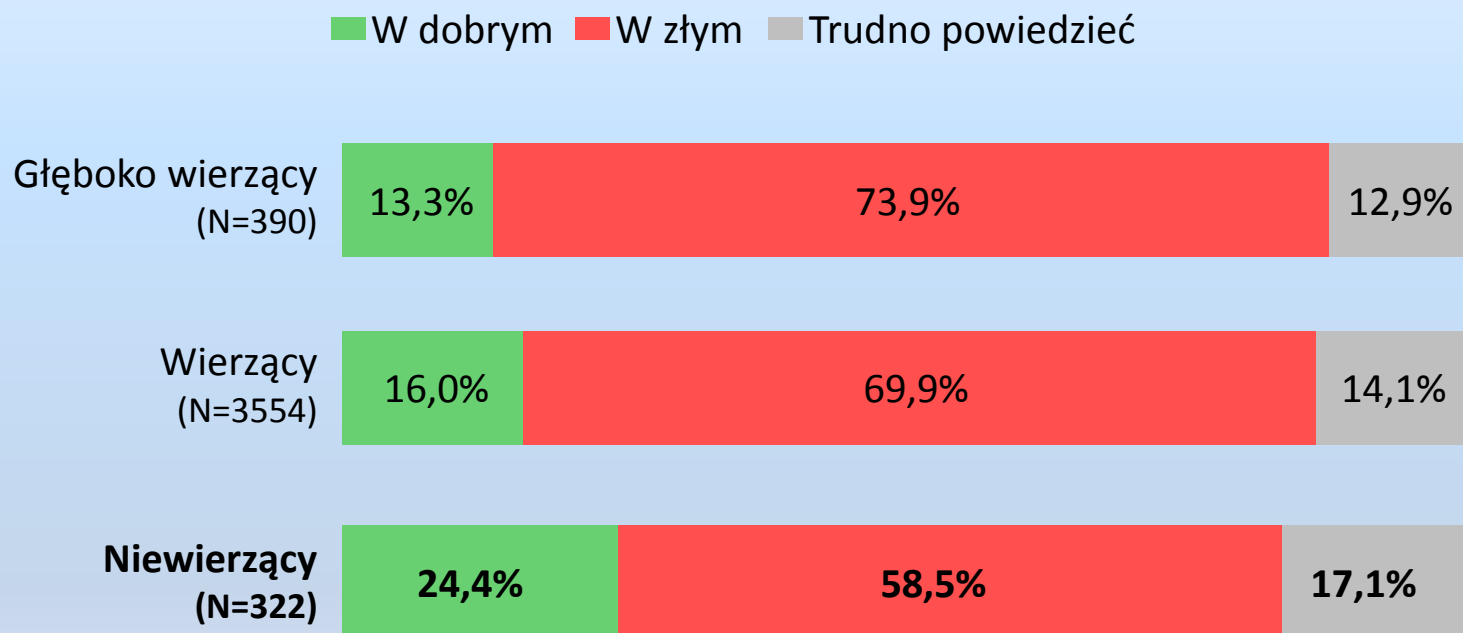
Elektoraty partyjne określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych

	Głęboko wierzący	Wierzący	Niewierzący
	w procentach		
PiS	45,3	24,2	6,4
SLD	3,9	8,1	12,8
PO	12,4	24,0	34,2
PSL	6,7	6,1	2,9
Ruch Palikota	1,2	2,0	14,2
Niemający określonych preferencji	17,2	26,5	13,6

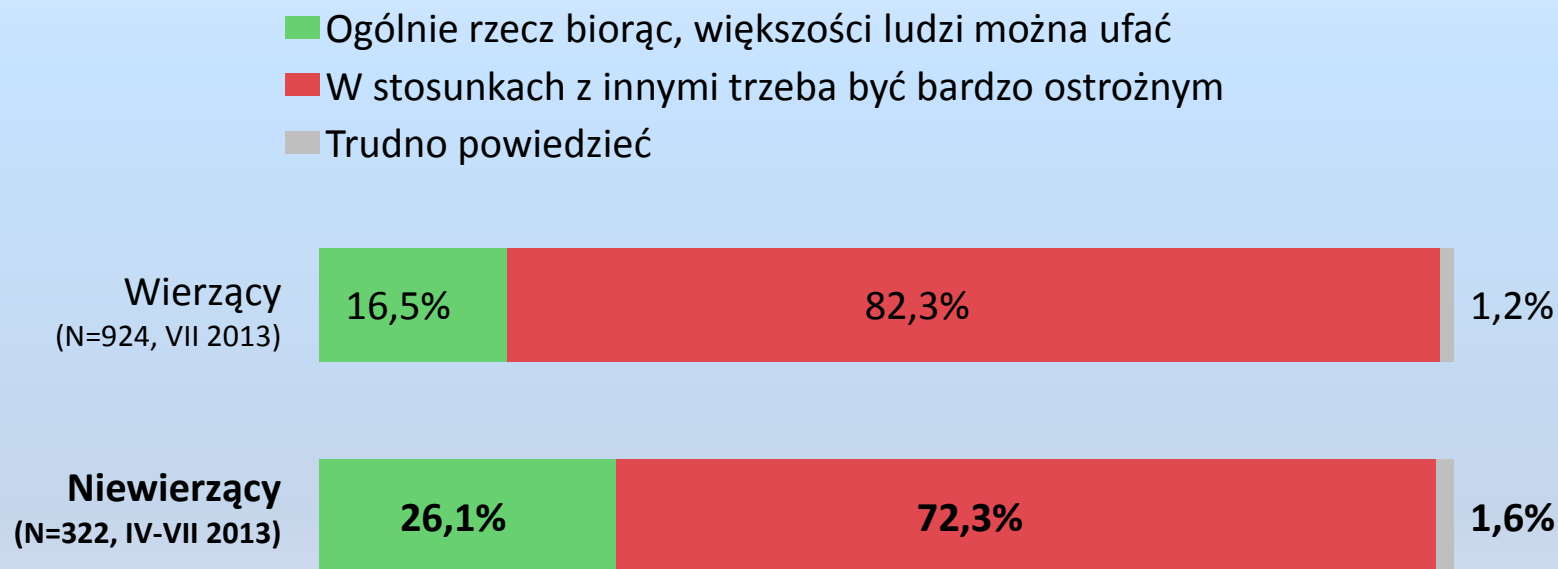
Stosunek do rządu Donalda Tuska

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?

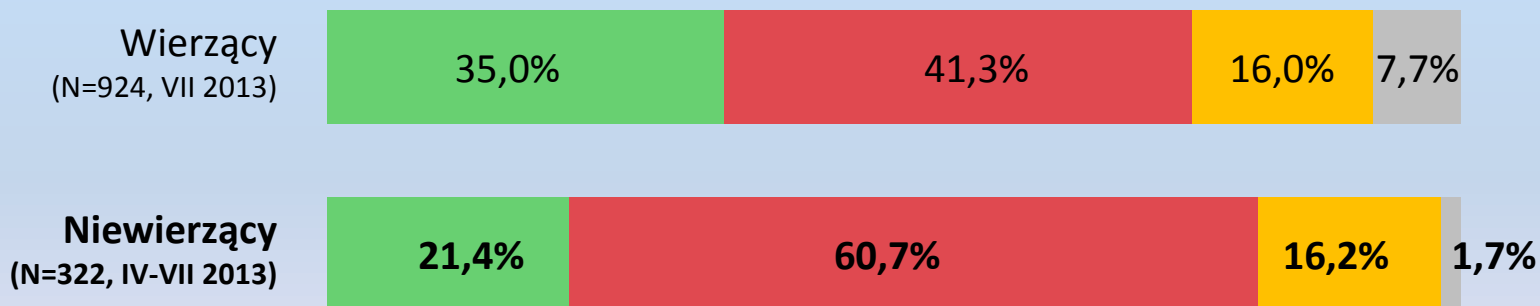

Przeczytam Panu(i) teraz po dwie opinie na różne tematy dotyczące życia społecznego w Polsce. Chcielibyśmy, aby z każdej pary opinii wybrał(a) Pan(i) tę opinię, która jest bliższa Pana(i) poglądom.

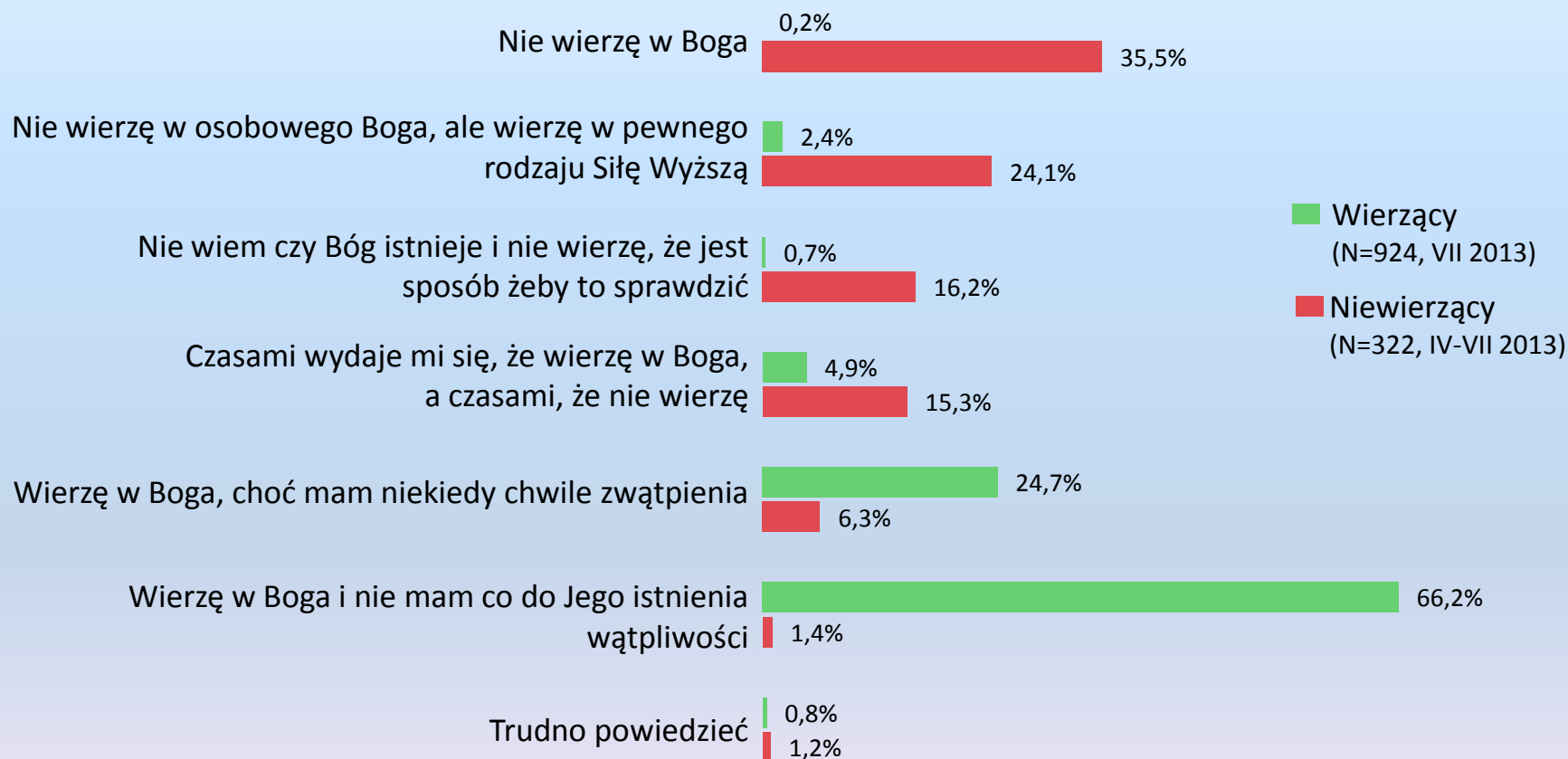
Przedstawię Panu(i) dwa twierdzenia, które ludzie czasami wypowiadają na temat dobra i zła. Które jest Panu(i) bliższe?

- Istnieją całkowicie jasne zasady określające, co jest dobre, a co złe. Mają one zastosowanie do każdego, niezależnie od okoliczności
- Nie ma jasnych i absolutnych zasad określających co jest dobre, a co złe. Dobro i zło zależy w znacznej mierze od okoliczności
- Ani jedno ani drugie ■ Trudno powiedzieć

W co wierzą?

Proszę powiedzieć, które z poniższych stwierdzeń dotyczących wiary w Boga jest Panu(i) najbliższe?

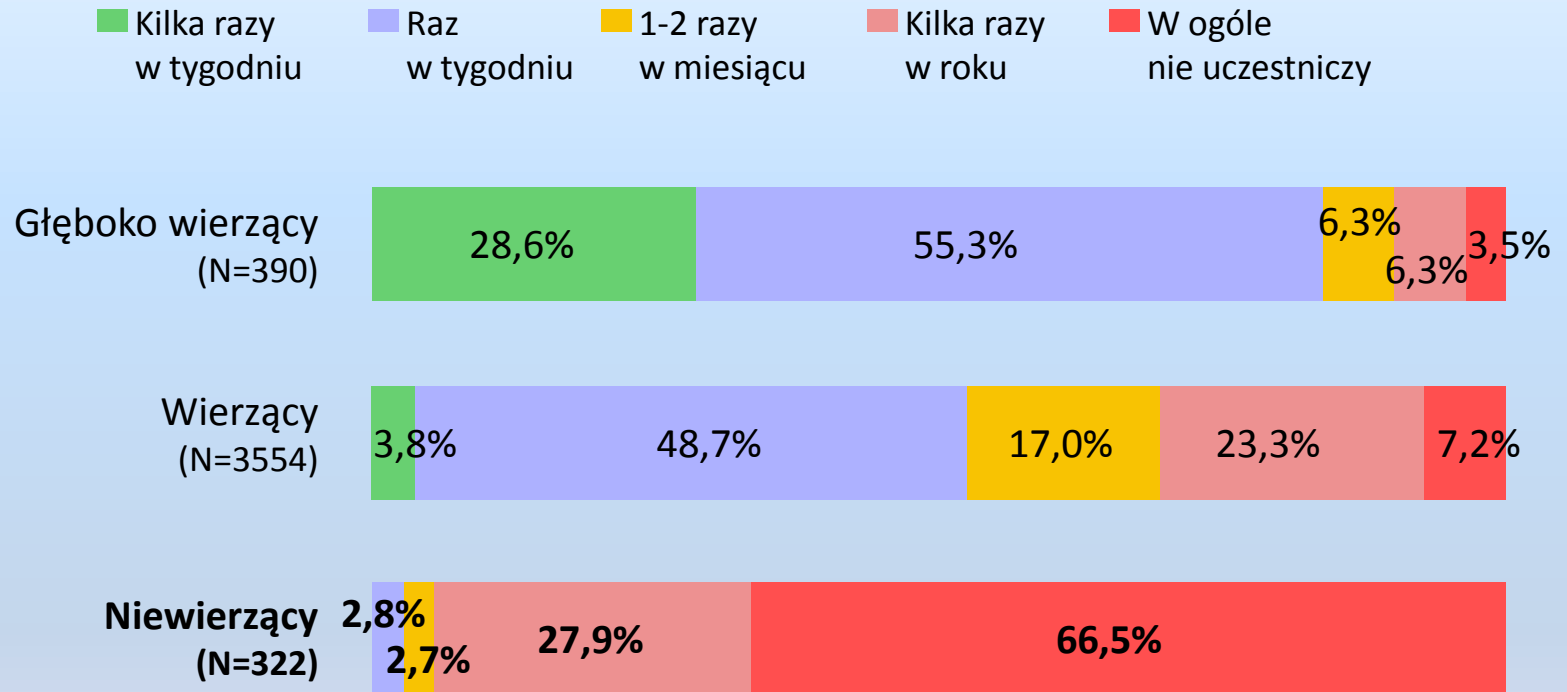
Źródło: CBOS

Jak Pan(i) myśli, co staje się z nami po śmierci?

Źródło: CBOS

Udział w praktykach religijnych

Jakie wyznają wartości?

Które z podanych na tej liście wartości są dla Pana(i) najważniejsze w życiu? (możliwość wskazania maksymalnie trzech odpowiedzi)

Które z podanych na tej liście wartości są dla Pana(i) najważniejsze w życiu? (możliwość wskazania maksymalnie trzech odpowiedzi)

	Odpowiedzi osób niewierzących (N=321)	Odpowiedzi osób wierzących (N=924)	Różnica wskazań
	IV-VII 2013	VII 2013	
	w procentach		
Wiara religijna	0,3	13,0	-12,7
Szczęście rodzinne	73,2	83,6	-10,4
Zachowanie dobrego zdrowia	64,4	74,6	-10,2
Praca zawodowa	14,6	22,1	-7,5
Uczciwe życie	19,8	26,1	-6,3
Szacunek innych ludzi	15,3	17,6	-2,3
Pomyślność ojczyzny	2,8	3,3	-0,5
Możliwość udziału w demokratycznym życiu społeczno-politycznym	0,7	0,2	0,5
Sukces, sława	1,4	0,8	0,6
Wykształcenie	11,0	8,9	2,1
Kontakt z kulturą	4,7	1,2	3,5
Dobrobyt, bogactwo	8,9	4,3	4,6
Życie pełne przygód i wrażeń	6,9	2,2	4,7
Wolność głoszenia własnych poglądów	11,3	3,1	8,2
Spokój	28,1	18,4	9,7
Grono przyjaciół	22,0	9,0	13,0
Trudno powiedzieć	0,3	0,2	0,1

Źródło: CBOS

Jakie uznają normy?

Stosunek do zachowań niejednoznacznych moralnie

Oceniane zachowania	Wskazania osób określających się jako niewierzące (N=321) na 7-stopniowej skali w przedziałach:			Trudno powiedzieć	Średnia ocen na skali 1-7**
	1-3	4	5-7		
	jest to zawsze złe i nigdy nie może być usprawiedliwione		nie ma w tym nic złego i zawsze może być usprawiedliwione		
	w procentach				
Życie w związku bez ślubu	5	8	86	1	6,40
Stosowanie środków antykoncepcyjnych	4	7	88	1	6,40
Uprawianie seksu przed zawarciem małżeństwa	5	7	86	2	6,34
Rozwód	15	18	66	1	5,43
Skracanie życia nieuleczalnie chorego na jego prośbę	17	15	61	6	5,16
Homoseksualizm	26	15	55	4	4,86
Nieuczestniczenie w wyborach	43	21	34	2	3,96
Świadome kupowanie rzeczy podrabianych (fałszowanych)	47	22	29	2	3,63
Ściąganie na egzaminach	50	21	27	2	3,54
Przerywanie ciąży	43	25	25	7	3,48
Jazda na gapę w autobusie lub tramwaju	54	18	27	1	3,39
Przekraczanie dozwolonej prędkości na jezdni	58	20	21	1	3,03
Dokonywanie fikcyjnych darowizn lub zaniżanie dochodów, by zapłacić mniejszy podatek	70	13	15	2	2,53
Zdradzanie współmałżonka	68	15	13	4	2,51
Zaniedbywanie swoich obowiązków w pracy	80	12	7	1	2,35
Wykorzystywanie stanowiska służbowego dla własnych korzyści	82	11	6	1	2,08
Bicie dzieci	90	6	3	1	1,67
Wręczanie łapówek	90	6	4	0	1,65
Przyjmowanie łapówek	92	4	3	1	1,50
Wykorzystywanie pracowników przez pracodawców	93	3	4	0	1,47

Stosunek do zachowań niejednoznacznych moralnie

Oceniane zachowania	Średnie ocen na skali 1-7		Różnica średnich ocen:
	dla osób niewierzących (N=321)	dla osób wierzących (N=924)	
	IV-VII 2013	VII 2013	
Życie w związku bez ślubu	6,40	4,44	1,96*
Skracanie życia nieuleczalnie chorego na jego prośbę	5,16	3,20	1,96*
Homoseksualizm	4,86	2,92	1,94*
Rozwód	5,43	3,82	1,61*
Przerywanie ciąży	3,48	1,98	1,50*
Stosowanie środków antykoncepcyjnych	6,40	4,94	1,46*
Uprawianie seksu przed zawarciem małżeństwa	6,34	5,00	1,34*
Zdradzanie współmałżonka	2,51	1,63	0,88*
Przekraczanie dozwolonej prędkości na jezdni	3,03	2,22	0,81*
Jazda na gapę w autobusie lub tramwaju	3,39	2,65	0,74*
Świadome kupowanie rzeczy podrabianych (fałszowanych)	3,63	3,03	0,60*
Wykorzystywanie stanowiska służbowego dla własnych korzyści	2,08	1,59	0,49*
Dokonywanie fikcyjnych darowizn lub zaniżanie dochodów, by zapłacić mniejszy podatek	2,53	2,05	0,48*
Zaniedbywanie swoich obowiązków w pracy	2,35	1,92	0,42*
Nieuczestniczenie w wyborach	3,96	3,63	0,34*
Ściąganie na egzaminach	3,54	3,23	0,31*
Wręczanie łapówek	1,65	1,36	0,29*
Przyjmowanie łapówek	1,50	1,22	0,27*
Bicie dzieci	1,67	1,43	0,24*
Wykorzystywanie pracowników przez pracodawców	1,47	1,23	0,23*
Wskaźnik „liberalizmu moralnego”	3,57	2,73	0,84*

*Różnice średnich istotne na poziomie $p \leq 0,01$.

Stosunek do zachowań niejednoznacznych moralnie

Wymiary moralności:	Średnie przyzwolenie na skali 1-7		
	dla osób wierzących (N=924)	dla osób niewierzących (N=321)	Różnice średnich (niewierzący-wierzący)
	VII 2013	IV-VII 2013	
Wymiar bioetyczny ¹	2,59	4,34	1,74*
Wymiar seksualny i rodzinny ²	3,86	5,36	1,50*
Wymiar uczciwości społecznej ³	2,61	3,07	0,45*
Wymiar zawodowy ⁴	1,49	1,85	0,36*

¹ Stosunek do aborcji i eutanazji

² Stosunek do seksu przedmałżeńskiego, konkubinatu, homoseksualizmu, rozwodu, antykoncepcji i zdrady małżeńskiej

³ Stosunek do przekraczania dozwolonej prędkości na jezdni, oszustw podatkowych, jazdy „na gapę”, wręczania łapówek, ściągania na egzaminach, nieuczestniczenia w wyborach i świadomego kupowania rzeczy podrabianych

⁴ Stosunek do przyjmowania łapówek, zaniedbywania obowiązków zawodowych, mobbingu i czerpania nieuprawnionych korzyści w związku z zajmowanym stanowiskiem w pracy

*Różnice średnich istotne na poziomie $p < 0,001$

Stosunek do zachowań niejednoznacznych moralnie

Wymiary moralności:	Średnie przyzwolenie na skali 1-7		
	dla osób wierzących (N=924)	dla osób niewierzących (N=321)	Różnice średnich (niewierzący-wierzący)
	VII 2013	IV-VII 2013	
Moralność prywatna ¹	3,32	4,72	1,40*
Moralność publiczna ²	2,21	2,62	0,41*

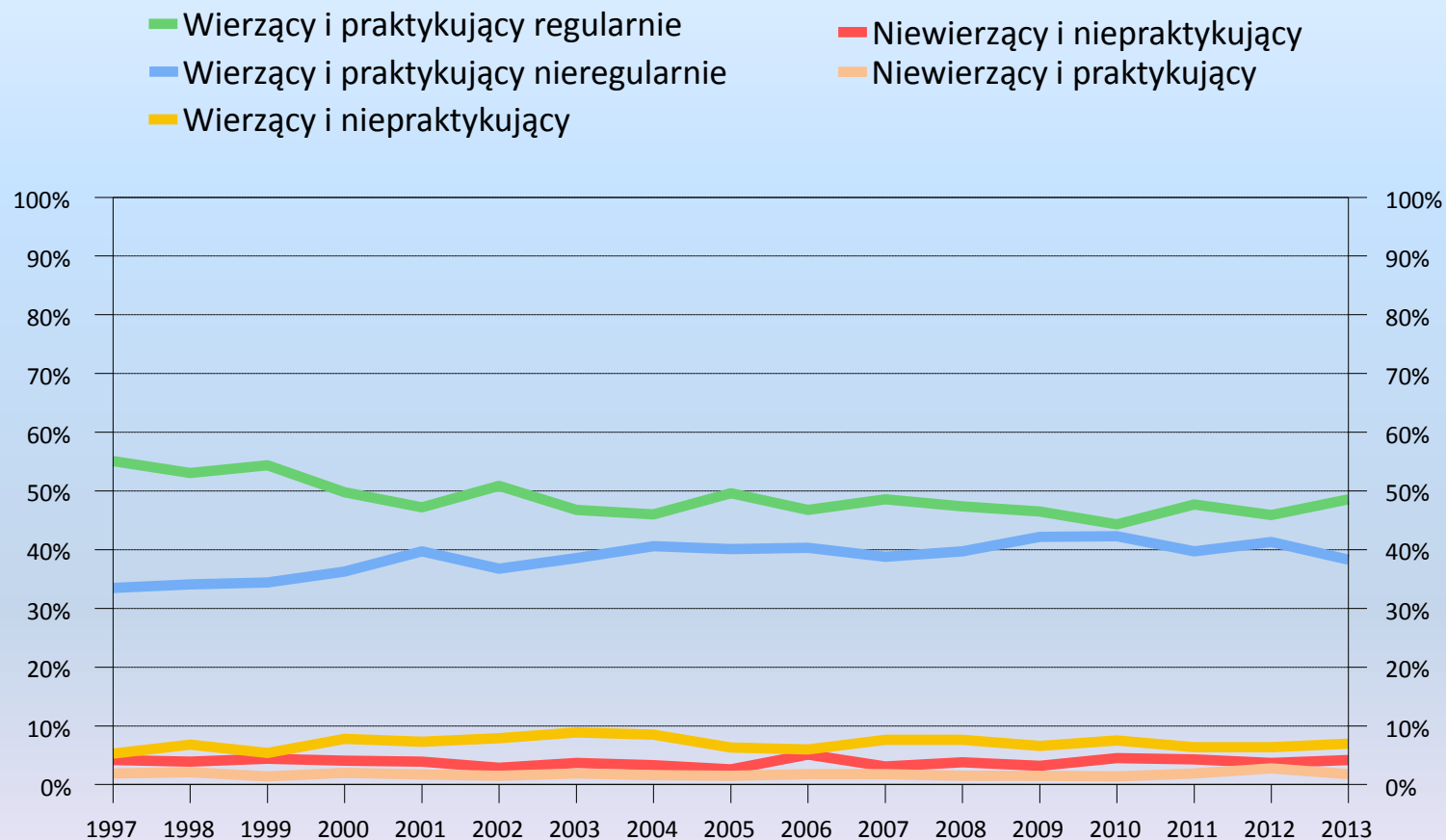
¹ Stosunek do seksu przedmałżeńskiego, konkubinatu, homoseksualizmu, rozwodu, antykoncepcji, zdrady małżeńskiej, aborcji, eutanazji, bicia dzieci

² Stosunek do przekraczania dozwolonej prędkości na jezdni, oszustw podatkowych, jazdy „na gapę”, ściągania na egzaminach, świadomego kupowania rzeczy podrabianych, nieuczestniczenia w wyborach, wręczania łapówek, przyjmowania łapówek, zaniedbywania obowiązków zawodowych, mobbingu, czerpania nieuprawnionych korzyści w związku z zajmowanym stanowiskiem w pracy

*Różnice średnich istotne na poziomie $p < 0,001$

Przemiany wiary i religijności w kohortach wiekowych

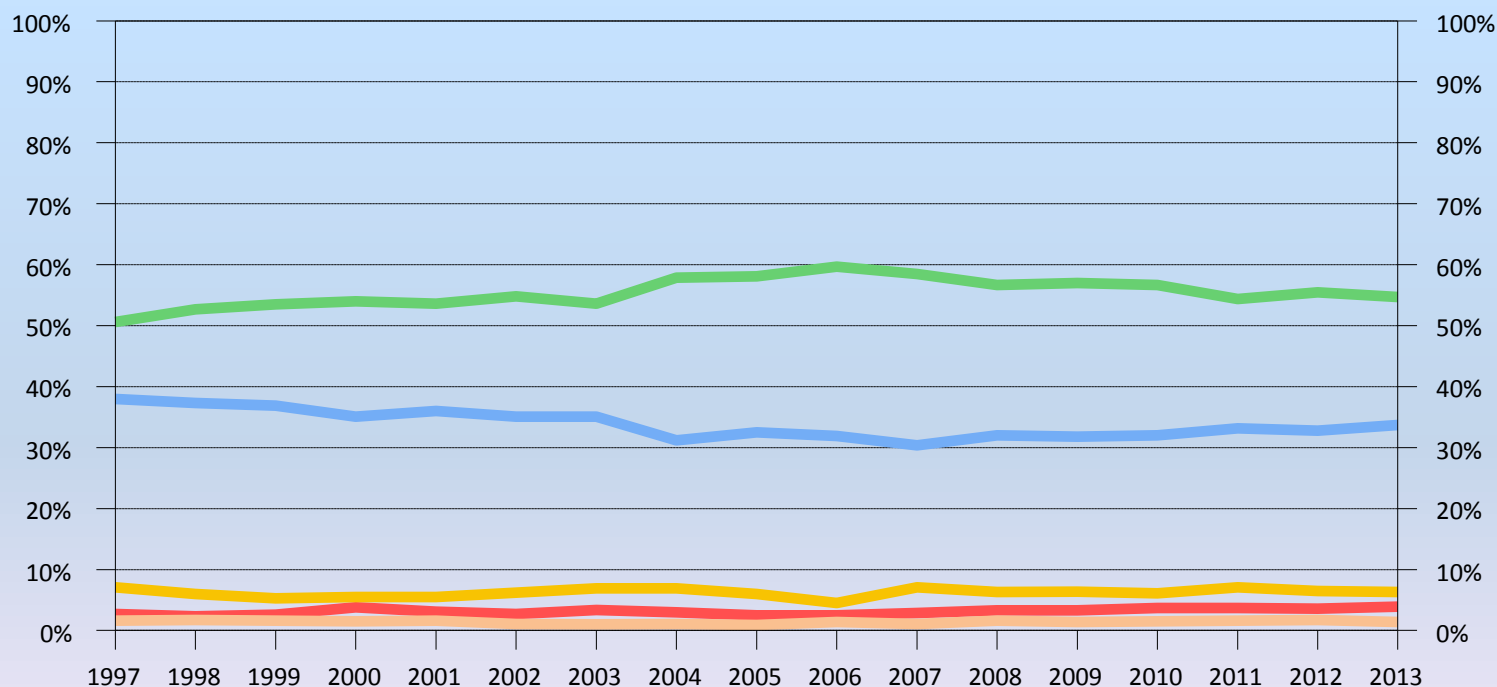
Deklaracje wiary i praktyk religijnych roczników 1972-1979 (w pierwszym roku badania wiek 18-25, obecnie 34-41)

Źródło: CBOS - na podstawie zagregowanych danych z lat 1997-2013

Deklaracje wiary i praktyk religijnych roczników 1947-1957 (w pierwszym roku badania wiek 40-50, obecnie 56-66)

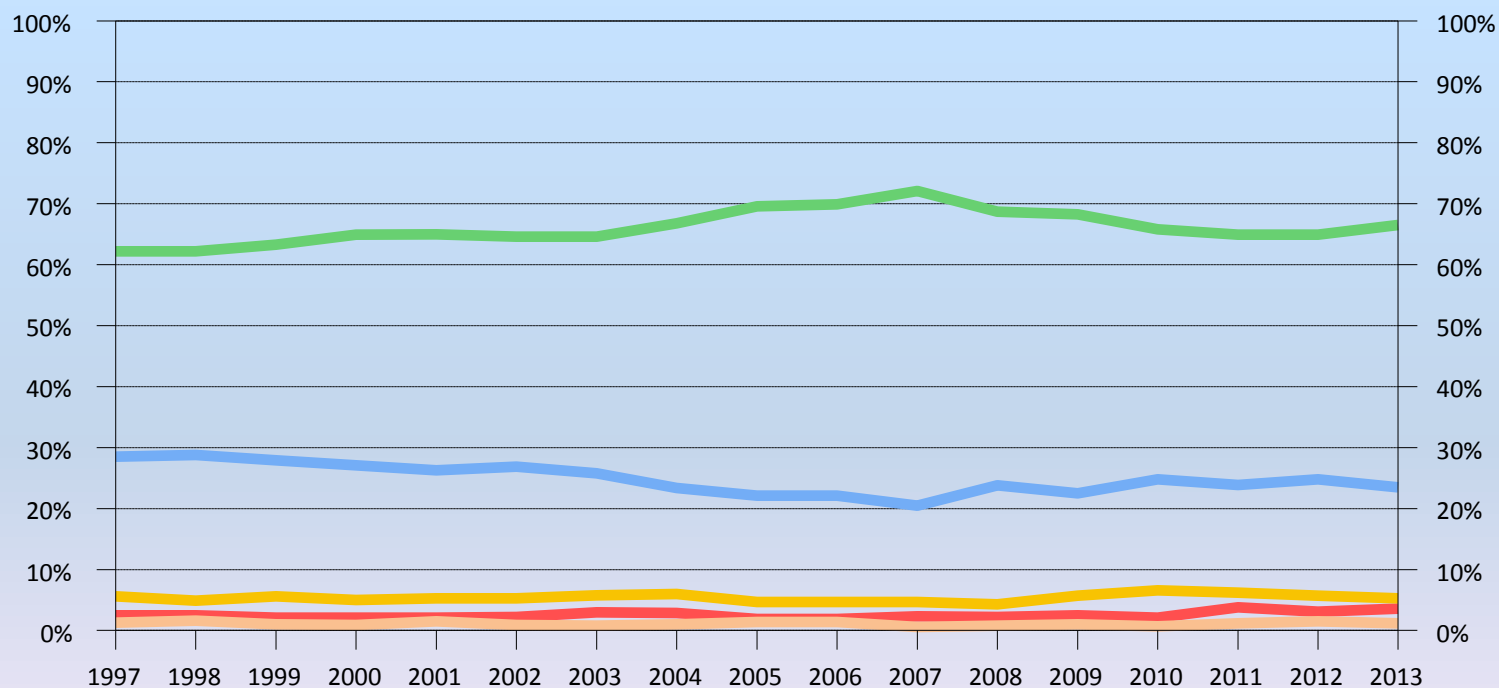
- Wierzący i praktykujący regularnie
- Wierzący i praktykujący nieregularnie
- Wierzący i niepraktykujący
- Niewierzący i niepraktykujący
- Niewierzący i praktykujący

Źródło: CBOS - na podstawie zagregowanych danych z lat 1997-2013

Deklaracje wiary i praktyk religijnych roczników 1937-1947 (w pierwszym roku badania wiek 50-60, obecnie 66-76)

- Wierzący i praktykujący regularnie
- Wierzący i praktykujący nieregularnie
- Wierzący i niepraktykujący
- Niewierzący i niepraktykujący
- Niewierzący i praktykujący

Źródło: CBOS - na podstawie zagregowanych danych z lat 1997-2013

😊 **Dziękuję za uwagę** 😊